

Proiectul „ApaSan”

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru
Dezvoltare și Cooperare

Denumire completă
„Apă și sanitație în
Republica Moldova”

Sector:
Apă și sanitație

Faza I: 2009-2011
Buget: 5,410,907
franci elvețieni (CHF)

**Co-finanțare Agenția de
Dezvoltare a Austriei
(ADA): 1,560,907 CHF**

Faza II: 2011-2015
Buget: 10,500,000 CHF

**Co-finanțare Agenția de
Dezvoltare a Austriei
(ADA): 2,200,000 CHF**

Parteneri:

- SKAT Consulting Ltd, Elveția
- Ministerul Mediului al Republicii Moldova
- Centrul Național de Sănătate Publică, Moldova
- Administrațiile publice locale
- Asociațiile consumatorilor de apă
- Furnizorii de servicii

Descriere generală

ApaSan continuă activitățile Programului „Apă și sanitație” (WatSan), implementat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) în perioada 2001-2008 în cadrul asistenței umanitare acordată Republicii Moldova. Prin intermediul acestui program, SDC a demonstrat faptul că sistemele descentralizate de aprovizionare cu apă potabilă și instalațiile sanitare ecologice sunt opțiuni viabile pentru mediul rural, iar modelul de aprovizionare cu apă elaborat este aplicabil pentru aproximativ 40% din localitățile rurale în regiunea de centru a Moldovei. Astfel, s-a decis ca abordarea SDC WatSan să fie reprodusă și implementată în zonele rurale la scară mai largă în cadrul proiectului ApaSan.

SDC pilotează proiecte care oferă soluții ecologice de sanitație – unități extensive pentru tratarea apelor reziduale, așa-numitele „terase ecologice construite”, și grupuri sanitare (uscate) Ecosan pentru instituții sociale și gospodării. SDC sprijină, de asemenea, elaborarea planurilor generale de aprovizionare cu apă și sanitație la nivel de raion.

Probleme și oportunități

Pe parcursul ultimelor două decenii, locuitorii Republicii Moldova au resimțit efectele deteriorării considerabile a serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare. Apa contaminată și degradarea mediului au determinat înrăutățirea semnificativă a stării de sănătate a oamenilor, dată fiind incapacitatea lor de a colecta, trata și deversa apele uzate în condiții de siguranță. În Moldova, apele subterane sunt o sursă de apă pota-

bilă pentru circa 90% din persoanele din mediul rural, deși aproape toate fântânile nu corespund standardelor de sănătate și epidemiologice. Datele recente relevă că doar 55% din populație, inclusiv locuitorii din mediul urban, are acces la apă potabilă sigură, în timp ce accesul la servicii de canalizare și condiții mai bune de sanitație este chiar mai redus (47%).

Condițiile de acces la apă potabilă diferă semnificativ în funcție de locul de trai și de zona geografică. Cea mai defavorizată regiune, în acest sens, este centrul Moldovei, unde 72,3% din populație nu este racordată la conducta de apă, în comparație cu sudul (68,9%) și nordul țării (67,5%).

„Este absolut necesar un dialog public la nivel național. Provocările privind aprovizionarea cu apă și sanitație nu pot fi soluționate fără participarea societății civile, autorităților publice locale și centrale.”

*Gheorghe Șalaru,
Ministrul Mediului al Republicii Moldova*

Experiență și rezultate

Din 2001, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare în Moldova și-a direcționat eforturile spre construcția de infrastructură și spre crearea de parteneriate durabile cu comunitățile, administrațiile publice locale și profesioniștii din domeniu. În cadrul acestor parteneriate, au fost construite sisteme descentralizate de apă potabilă în 27 de sate, grupuri sanitare Ecosan în 12 școli, și au fost date în exploatare 7 terase ecologice construite. În rezultatul

acestor eforturi, peste 40 000 de locuitori ai satelor din centrul Moldovei beneficiază de servicii mai bune de aprovizionare cu apă potabilă și de sanitație.

Asociațiile consumatorilor de apă, create de cetățeni, au preluat furnizarea serviciilor și gestionarea sistemelor de apă, angajându-se să asigure întreținerea și exploatarea durabilă a acestora. Demonstrând fezabilitatea sistemelor descentralizate de alimentare cu apă și a sistemelor de sanitație ecologică, SDC a câștigat recunoașterea experienței și rezultatelor sale atât din partea partenerilor naționali, cât și din partea donatorilor.

Scop general

Să contribuie la îmbunătățirea calității vieții și a sănătății în rândul populației rurale din Moldova, prin îmbunătățirea accesului la apă potabilă de calitate și la sisteme ecologice de sanitație.

Abordare actuală

În timp ce continuă să investească în infrastructură, proiectul este axat pe documentarea proceselor și sprijină reproducerea modelelor de prestare a serviciilor și de gestionare a sistemelor de aprovizionare cu apă și sanitație din mediul rural la scară națională. În plus, proiectul prevede testarea altor soluții inovatoare de aprovizionare cu apă și de sanitație.

Proiectul „ApaSan” urmărește să asigure că toate condițiile necesare, de exemplu, cele tehnice, regulatorii, sociale, economice și politice, favorizează reproducerea sistemelor descentralizate de apă potabilă și de sanitație ecologică la scară națională.

Activități principale ale fazei

- Documentarea proceselor de implementare și de management ale modelelor descentralizate de aprovizionare cu apă și de sanitație.
- Oferirea de suport și transfer de expertiză partenerilor pentru a asigura reproducerea efectivă a modelelor SDC de livrare a serviciilor de aprovizionare cu apă și de sanitație.
- Acordarea de sprijin pentru construcția a 4 sisteme descentralizate de alimentare cu apă suplimentare,

2 instalații sanitare în școli, 4 sisteme de tratare a apelor uzate, precum și dezvoltarea planurilor generale de aprovizionare cu apă și sanitație în câteva raioane.

- Testarea altor modele inovatoare de aprovizionare cu apă și de sanitație.
- Dezvoltarea capacității administrațiilor publice locale, furnizorilor de servicii și organizațiilor societății civile de a-și asuma responsabilități privind furnizarea, managementul și întreținerea serviciilor de apă și sanitație.
- Motivarea actorilor interesați să aplice principiile buneii guvernării și să identifice soluții integratoare de gen, încurajând participarea reală a femeilor în procesul decizional.
- Menținerea și dezvoltarea de parteneriate strategice și stabilirea mecanismelor de co-finanțare.
- Pledoaria pentru crearea unui consens între donatori și Guvern privind modelele fezabile de livrare a serviciilor de aprovizionare cu apă și de sanitație și revizuirea strategiei sectoriale naționale și a standardelor.
- În calitate de donator principal în acest sector, SDC pledează pentru integrarea bunelor practici din activitățile proiectului în politicile naționale.

Serviciile descentralizate de aprovizionare cu apă și de sanitație ecologică: o abordare promițătoare și o soluție viabilă pentru Moldova

Modelul de livrare și gestionare a serviciilor descentralizate de aprovizionare cu apă a localităților rurale, reprodus în cadrul proiectului „ApaSan”, se bazează pe principiul utilizării resurselor locale de apă, de exemplu a izvoarelor, evitându-se necesitatea tratării complexe. Prin implementarea acestei abordări, exploatarea și deservirea sistemelor de aprovizionare cu apă vor deveni posibile la nivel local.

Grupurile sanitare (uscate) Ecosan în școli și locuințe constituie o inovație pentru Moldova. Principiul toaletelor Ecosan se bazează pe separarea urinei de masele fecale și oferă ulterior posibilitatea reciclării deșeurilor. Ecosan oferă o soluție care răspunde, în măsura maxim posibilă, necesităților de protecție a mediului în localitățile rurale din Republica Moldova.

Terasele ecologice reprezintă un nou tip de unități extensive pentru tratarea apelor reziduale. Acest tip de sistem de epurare tratează apa uzată, filtrând-o prin stratul superior de sol al terasei plantate cu stuf care acționează ca un filtru biologic. Caracterul simplu al întreținerii constituie avantajul teraselor ecologice.

Beneficiarii proiectului

Famiiliile din zonele rurale, elevii și profesorii școlilor, angajații și beneficiarii instituțiilor sociale, autoritățile publice locale, companiile private și societatea civilă.

Informații suplimentare:

Jonathan Hecke
Fundatia SKAT Moldova
Tel: (373 22) 73 13 31
Email: info@apasan.md
Web: www.apasan.md